

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Säätiö

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Siirtyminen monivuotisten toiminta-avustusten myöntämiseen on hyvä muutos. Muutos vähentäisi sekä valtionapuviranomaisten että järjestöjen hakemustyöhön kuluva prosessia. Monivuotinen sykli toisi järjestöille tarpeellista jatkuvuutta toimintojen kehittämiseen. Toiminta-avustusten käytön raportointia voisi yksinkertaistaa tai se tulisi tehdä harvemmin, esimerkiksi joka toinen vuosi voisi helpottaa avustuksiin liittyvän työn jaksottamista järjestöjen sisällä.

Monivuotiset toiminta-avustukset helpottavat henkilöiden rekrytointia, kun työsopimukset voi tehdä pidemmäksi ajaksi ilman ehtolauseita. Järjestöillä on pienet puskurivarat ja toimintojen ketterästä järjestämisestä huolimatta talouden heilahdukset vaikuttavat nopeasti toimintaedellytyksiin.

Valtionavustushakemusten kevyt ja syvennetty menettely vaikuttaa tässä vaiheessa melko sekavalta. Joudutaanko tässä tilanteeseen, jossa eri menettelyt sekoittuvat järjestöissä, jos yhden valtionavustuskohteen menettely on kevyessä vaiheessa ja toisen valtionavustuskohteen menettely syvennetyssä menettelyssä. Pahimmassa tapauksessa kaksitapainen menettely tulee sekoittamaan järjestöjen prosesseja.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Ministeriöiden yhteistyön lisääminen niin hakuaikataulujen koordinoinnissa kuin hakuaiheiden valinnassa on erinomainen parannus ja hyvin kannatettava.

Hakuaikojen yhdenmukaistaminen on järjestöjen työtä helpottavaa ja ennakkointia lisäävää, kun hakemusten laatimisen voi keskittää tiettyyn yhteen/kahteen ajankohtaan.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Digitaalinen haku ja raportointi lienee ainoa järkevä toimintamalli.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Merkitys ja rooli voi nousta tilanteessa, kun sote-keskukset aloittavat toimintansa. Jos järjestöjen rooli asemoituu uudella tavalla maakunnissa.

5 Rahapeliteuttoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Kuten valtionavustusten koordinointi, myös ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen on tärkeää ja toivottavaa. Erilaiset toimintatavat näyttäytyvät kentällä sekavana ja epämääräisenä vyyhtinä. Erilaisten hakemus- ja raportointikäytäntöjen yhdenmukaistaminen on erittäin hyvä tavoite. Myös eri ministeriöiden toimintamallit avustusten käytön hyväksyttävyydestä tulee yhdenmukaistaa, jotta mm. hyväksyttävät kustannukset, omarahoitukset, oman työn osuudet jne. ovat selkeästi määritellyt eikä ne aiheuta tulkinnanvaraisuutta.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

-

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

Tämä on kannatettava muutos. Toimintaympäristössä tapahtuvat odottamattomat, suunnittelemattomat tai muut äkkinäiset muutokset voivat vaikuttaa järjestön toiminnan suunnitteluun tai toiminnan tavoitteiden saavutettavuuteen. On järkevää, että tällaisten muutosten merkitystä toiminnalle tarkastellaan pidemmällä aikavälillä ja voidaan nähdä myös muutosten aiheuttamat vaikutukset pidemmällä aikavälillä.

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

Muutosten ilmoittamisessa on hyvä siirtyä yhdenmukaisiin käytäntöihin eri valtionapuviranomaisten käytännöissä. Järjestöjen on ehdottomasti seurattava ko. muutosten vaikutuksia omassa toiminnassaan ja sopeuttaa toimintaansa muutosten mukaan. Muutosten raportoinnin on oltava yhdenmukaista, loogista ja yksinkertaista. Digitaalisin menetelmin toteutettavissa. Muutosten ilmoittamisen sujuvuus on tärkeää.

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

Ehdotus on erittäin kannatettava. Useamman vuoden aikaperspektiivi voi olla hankala hahmottaa. Samaan aikaan pitäisi olla mahdollisuus nostaa samanarvoisesti esiin lyhyen ja pitkän aikavälin tuotoksia ja tuloksia.

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Järjestöjen eri tyyppisten roolien huomioiminen toimintakentällä ennakoivasti ja tavoitteellisesti on oltava lähtökohtana. Järjestöillä tulee olla selvyys siitä, mikä on kuhunkin tilanteeseen sopiva vaikuttamistapa ja -kanava.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

-

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Avustuskohteiden arviointikriteerien yhdenmukaistaminen on tarpeellinen uudistus. Jos yleisavustuksia ja kohdennettuja avustuksia arvioidaan samoilla kriteereillä, hakijalle on kuitenkin tuotava selvästi esille, mitkä ovat määrittelevät kriteerit. Eli kriteerien painopisteet eri avustuksissa. Kohdennetuissa avustuksissa on tärkeää huomioida erityisesti mm. osallisuuden vahvistaminen, kun taas yleisavustuksen arviointikriteereissä tulee painottua yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Muitakin määrittäviä tekijöitä tulee tarkentaa.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

On hyvä, että vastuullisuuskriteerit on nostettu selvityksessä esille. Yhteisten kriteerien selvittäminen on tavoite, mutta niistä ei saa tulla karsivia kriteerejä.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Selvityksessä esitetty tavoite, että yhdistyksen tulot eivät vähentäisi yleisavustusta tai kohdennettua yleisavustusta, vaan tulot otettaisiin pääsääntöisesti huomioon positiivisesti harkittaessa ja myönnettäessä avustusta, on erinomainen muutos nykykäytäntöön. Ulkopuolisen panostuksen tasapuolinen huomioonottaminen eri valtionavustuksissa on tärkeää, jotta tuensaajat olisivat yhdenvertaisessa asemassa.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

-

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

Väliraportin rakenne ja muotoilu olivat selkeitä ja helposti hahmotettavia. Tämän tyyppistä rakennetta toivoisi useammin kommenttipyyntöille tuleviin selvityksiin.

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

Ehdotukset ja niiden perustelut olivat selkeästi esitettyjä ja ymmärrettäviä. Ehdotuksiin oli miellyttävä paneutua ja niihin oli helppo kommentoida. Ehdotusten yhteenveto selvityksen lopussa oli erittäin hyvä koonti.

Pakarinen Jaana
Vates-säätiö sr

